

Het belang van solidariteit

Jaap Jongejan

De afgelopen jaren zijn sociale partners bezig geweest om de oudedagsvoorziening toekomstbestendig te maken. De nodige ups en downs die erbij horen, zijn allemaal voorbij gekomen. Aanpassing in het pensioensysteem zijn noodzakelijk. Het systeem is opgebouwd in een andere werkelijkheid en als de werkelijkheid verandert zal je ook tijdig je systemen moeten aanpassen. Het risico dat we nu door het Kunduz-akkoord lopen is echter, dat we het kind met het badwater weggooien.

Ons pensioensysteem is een uniek systeem. Gebouwd op een belangrijke pijler, solidariteit tussen generaties. Het gaat ervan uit dat de premies en beleggingen gemiddeld altijd meer opbrengen dan loon- en inflatiestijgingen, zodat iedereen een goede oude dag heeft. Demografische ontwikkelingen zijn al lang bekend, financiële crises zijn van alle tijden. Echter, een combinatie van gebrek aan daadkracht en een extreem diepe crisis zorgen voor onzekerheid in de pensioenwereld. Jong en oud staan nu tegen over elkaar in de pensioendiscussie, terwijl intergenerationele solidariteit de basis is waardoor ons systeem het beste is in de wereld. Het zijn met name de rijke ouderen die vinden dat er niet gekort

mag worden op pensioenen. Terwijl met name zij (vanuit onder meer het oude eindloonsysteem) vaak aantoonbaar te weinig premie hebben betaald. Het zijn met name jongeren van politieke partijen die moord en brand schreeuwen over de zogenaamde hoge rekenrente, die ervoor zou zorgen dat er geen pensioen zou overblijven voor hen. Terwijl de grootse opbrengst voor de jongeren zit in het meeprofiten van de opbrengst van het in het verleden opgebouwde vermogen.

Sociale partners hebben een belangrijke stap gezet door in het systeem de leeftijd te gaan verhogen naar 67 jaar, maar niet door domweg een leeftijd te verschuiven, maar door ook te kijken naar de toekomstige arbeidsmarkt. Het verhogen van de AOW- en de pensioenleeftijd levert de schatkist pas substantieel meer op als mensen ook daadwerkelijk twee jaar langer doorwerken. Zo niet, dan wordt het een verschuiving van uitkeringen: langer moeten 'doorwerken' zonder werk is het uitkeren van een (duurdere) WW in plaats van AOW. Tel uit je 'winst'.... Tegelijkertijd hebben sociale partners vanwege het complexer worden van de financiële wereld gesteld, dat pensioenfondsen beter moeten kunnen anticiperen op de nieuwe

financiële werkelijkheid. Dus zal er een nieuw financieel toetsingskader moeten komen. Het wrange is dat Kunduzpartijen, zoals CDA en VVD, eerst het evenwichtige pensioenakkoord van sociale partners omarmd hebben als een belangrijk akkoord, om het nu van tafel te veegen vanwege de – door hen zelf veroorzaakte – tijdsdruk op de rijksbegroting! Het rinkt naar eigen belang. Eigen belang van ouderen, eigen belang van jongeren. Maar ook wel degelijk eigenbelang van de politiek. In de oudedagsvoorziening gaat veel geld om, dus zijn er ook grote belangen. Maar is het pensioenprobleem nu een generatieprobleem? Of is het een verdeelprobleem tussen rijk en arm? Bij een AOW'er met een klein pensioen kan je niet afstempelen en jongeren die geen pensioen opbouwen omdat ze altijd flexbaantjes hebben, hebben niets aan een lage rekenrente van het pensioenfonds.

De oplossing van het pensioenprobleem zit vooral in het herdefiniëren van de belangrijkste basis van het pensioenstelsel: solidariteit. Bij wie leg je de rekening neer als er te weinig gespaard is voor pensioen? Waarom bouwen jongeren niet voor ieder uur dat ze werken pensioen op? Waarom passen we de doorsneepremie niet aan de andere verhoudingen tussen het aantal jongeren (werkenden) en ouderen (pensioengerechtigden) aan?

Solidariteit is een groot goed, veeg dat onder de druk van de crisis niet onder tafel. Durf eens voor iemands anders belang te gaan, wellicht gaat hij of zij dan ook voor jouw belang! Lijkt me niet on-belang-rijk!

J. Jongejan was tot voor kort voorzitter van CNV Vakmensen. Momenteel is hij werkzaam als algemeen directeur van SBI, Centrum voor Training en Advies in Doorn.